

machinisten meegerkend zouden zeven man aan boord gaan. Andere medewerkers van de Jonge zouden trachten, de aftocht van die zeven te dekken als de operatie onverhoopt mislukte.

Op de ochtend van de 17de bleek dat van de twee ervaren machinisten één niet was komen opdagen; de ander had een vervanger meegebracht maar toen het voor de overval vastgestelde uur naderde, trok deze zich terug. Ongehinderd kwamen de mannen aan boord. Er waren daar twee Duitse bewakers. Eén lag te slapen en werd met een prop in zijn mond vastgebonden en op een bank gelegd, de tweede verzette zich hevig en werd na een lange worsteling door de Jonge in een kajuit met vier kogels dodelijk gewond – een toeval wilde dat, terwijl de schoten knalden, de aandacht van een op enige afstand staande Duitse schildwacht afgeleid werd door een vrachtauto die met veel geknal van de uitlaat passeerde. De machinist die mee aan boord gekomen was, trachtte de motoren te starten. Het lukte niet. In een van seconde tot seconde toenemende spanning poogde hij toen de oorzaak van dat mankement te vinden – geen succes. ‘De Mof op de bank gaf’, aldus een relaas over dit gebeuren, ‘tekenen met zijn hoofd dat hij iets wilde zeggen. Haastig rukten we hem de prop uit de mond. ‘*Sie müssen sich beeilen! Innerhalb zehn Minuten kommt die Mannschaft zurück.*’¹ Nieuwe pogingen om de motoren te starten – wéér geen succes. Er restte niets dan heen te gaan. Wonder boven wonder lukte dat zonder moeilijkheden: met de fietsen waarmee men gekomen was, verliet men het gebied van de *Festung*-Scheveningen.

Uiteraard betekende deze mislukking een zware klap voor de Jonge – maar hij moest en zou naar Engeland! Met veel moeite werd nu contact gelegd met ‘Fiat Libertas’: Nel Lind zou de Jonge naar de Pyreneeën brengen zoals zij tevoren met de geheime agent Gerbrands gedaan had; die ‘lijn’ was veilig. Op 28 september zou de Jonge Nel Lind in Eindhoven ontmoeten, zij had zijn valse reispapieren al bij zich. Op de 27ste werd zij gearresteerd, mèt de Jonge’s papieren. De *Sicherheitspolizei* had nu ook van hem een foto: het was dubbel noodzakelijk dat hij zo spoedig mogelijk het land verliet. Eindelijk, op 19 oktober, bracht een andere medewerkster van ‘Fiat Libertas’, Henriëtte (‘Jet’) Roosenburg, hem over de Belgische grens. De Jonge had microfilms van de tot het laatst toe bijgewerkte spionagerapporten bij zich: 650 pagina’s, die als een pakje brood in papier gewikkeld waren. Zes dagen later was hij in Toulouse. Eén poging om van daaruit Spanje binnen te komen, mislukte nog voor de bergen bereikt waren; een tweede leidde tot

¹ *Vijf jaar ondergrondse strijd* (z.j.), p. 217.